

Jaarverslag 2024 vereniging Historisch Zaandam

Vereniging

De rechtspersoon Historisch Zaandam is opgericht bij notariële akte d.d. 6 maart 2018 en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder registratienummer 71079920.

De vereniging is gevestigd Galjoenstraat 24, 1503 AS Zaandam.

Bankrekening NL13 RABO 0328 9566 00.

Internet www.historisch-zaandam.nl

E-mail info@historisch-zaandam.nl

Beleidsplan

In het afgelopen jaar is gewerkt aan een actualisering van het beleidsplan voor de vereniging. Het eerste beleidsplan dateerde uit 2019 en besloeg formeel de periode 2019-2022. Inmiddels is een nieuwe versie voor de periode 2025-2030 in de Algemene Ledenvergadering van 2 juni 2024 vastgesteld. Hoewel het jaar 2025 nog niet zo ver gevorderd is kunnen we melden dat een van de speerpunten van het beleidsplan inmiddels gehaald lijkt: de invulling van de vacature voor een penningmeester. Verbetering van het overleg met de gemeente gaat momenteel moeizaam door onder meer personele wisselingen bij de afdeling Erfgoed van de gemeente. We zijn hierbij bovendien afhankelijk van Zaans Erfgoed, met wie wij het overleg samen vormgeven. Ook Zaans Erfgoed loopt hierbij tegen een gebrek aan voldoende vrijwilligers op. We werken aan verbeteren van de organisatie rond de Bovenkruier – maar ook daarbij kunnen we hulp gebruiken – en oriënteren ons verder op ondersteuning bij hulpvragen over genealogie.

Ledenvergadering

Op zondagmiddag 2 juni 2024 hebben we in De Bovenkruier onze Algemene Ledenvergadering gehouden. Met een opkomst van 21 leden inclusief de bestuurs- en commissieleden viel de opkomst wat tegen, maar gezien de reacties vanuit de zaal mogen wij concluderen dat onze activiteiten hoog gewaardeerd worden. Na de pauze werd de film '50 Jaar Zaanstad' van vertoond.

Bestuur

Conform artikel 9 van de Statuten wordt het bestuur van de vereniging als volgt samengesteld:

1. Het bestuur bestaat uit ten minste drie en ten hoogste negen personen, die door de algemene ledenvergadering uit de leden worden benoemd behoudens het bepaalde hierna in het tweede lid.
2. De voorzitter wordt door de ledenvergadering in functie gekozen. De overige functies binnen het bestuur worden door het bestuur verdeeld.
3. Bestuursleden worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Onder een jaar wordt hierbij verstaan de periode tussen twee opeenvolgende jaarlijkse algemene ledenvergaderingen.
4. De bestuursleden treden af volgens een door het bestuur op te maken rooster; een volgens het rooster aftredend bestuurslid is onmiddellijk herbenoembaar.

Samenstelling Bestuur

<i>naam</i>	<i>functie</i>	<i>Benoemd</i>	<i>Aftredend</i>
Paul Vreeken	lid / wnd. voorzitter	23-04-2018	2027
	voorzitter	16-05-2019	
		07-05-2023	
Hessel Kraaij	secretaris / ledenadministratie	23-04-2018 21-11-2021	2025
Ursulien van Berge-Bakkum	Lid, redactie Magazine	29-04-2020	2028
Harry van Nek	lid	29-04-2020	2028
Adviserend lid			
Miranda de Boorder	financiële administratie	26-02-2023	10-02-2025 †

Redactie Magazine

De redactie van ons magazine van Historisch Zaandam bestond het afgelopen jaar uit de volgende vier personen:

- Ruud Meijns, schrijver en historicus met veel contacten in het stadsarchief en eindredactie.
- Giljam Klijn, schrijver en onderzoeker, ook binnen de vereniging Zaans Erfgoed.
- Miranda de Boorder, deskundige op het gebied van historische plekken en personen.
- Ursulien van Berge-Bakkum, schrijver en eindredacteur.

Zoals gewoonlijk brachten we in 2024 twee nummers uit, jaargang 6 * nummer 11 en 12.

De opmaak van het blad wordt sinds dat jaar verzorgd door Studio Van Westervoort, Daar zijn we heel blij mee! De oplage is nu 500 stuks. Het blad is gratis voor onze leden en is te koop op verschillende locaties in de Zaanstreek.

Lisa van Tongeren, stadsdichter van Zaanstad, volgde Hans Kuyper op als vaste poëet.

Giljam Klijn verzorgt een bijdrage over de verschillende wijken die in Zaandam zijn ontwikkeld en Ruud Meijns interviewt oude en nieuwe Zaandammers steeds weer met nieuwe verhalen.

Maar...we zijn ook nieuwsgierig naar de bijdragen van onze leden, schroom niet. Uw verhalen zijn net zo belangrijk. Wij halen onze inspiratie graag uit de maandelijkse lezingen die, door initiatief van onze secretaris Hessel Kraaij, zijn ontwikkeld en op een vast tijdstip: de laatste maandag van

de maand zijn te beluisteren in de Bovenkruier. Op de andere maandagen is er ook van alles te beleven, een vaste groep mensen van de Werkgroep Bovenkruier ontvangt u graag met uw verhalen, vragen en spullen.

Helaas werden wij in februari opgeschrikt door het totaal onverwachte overlijden van ons trouwe redactielid Miranda de Boorder, zij laat een grote lege plaats achter. Niet alleen in de redactie, maar ook binnen het bestuur, als interim-penningmeester, een functie die ze heel secuur vervulde. Bovendien was ze iedere maandag hard aan het werk binnen de Werkgroep Bovenkruier. We zullen Miranda missen en we zijn dankbaar voor alles wat zij voor Historisch Zaandam heeft betekend.

Werkgroep Erfgoed

Eind 2018 is het bestuur met een werkgroep “Historisch Erfgoed & Ruimte” gestart. Deze werkgroep houdt zich bezig met de ontwikkeling van vastgoed en ruimtelijke structuur in Zaandam in historisch opzicht. Zij bewaakt het behoud van historische panden, pleinen, bruggen en objecten in Zaandam.

Afhankelijk van de situatie hoeft niet in alle gevallen tegen nieuwe ingrepen te worden gestemd, mits daarbij respectvol met de historie wordt omgegaan. Aandachtveld zijn niet alleen de gemeentelijke plannen, maar ook de plannen van woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, bedrijven en particuliere eigenaren.

De werkgroep maakt zich verder sterk voor een actuele lijst van monumenten in Zaandam, het goed onderhouden van deze panden en het regelmatig updaten van de lijst met nieuwe als beeldbepalend/karakteristiek aangemerkte panden. Deze werkgroep bestaat uit de volgende leden:

<i>naam</i>	<i>functie</i>	<i>benoemd</i>	<i>aftredend</i>
Paul Vreeken	Lid	12-12-2018	
	voorzitter	01-10-2020	
Herman Aartsen	Lid	08-04-2019	
Simon Greve	lid	08-04-2019	
Jolanda Hendriks	Lid	08-04-2019	
John Stevens	Lid	28-06-2021	
Giljam Klijn	Lid	28-06-2021	

In 2024 is besloten de werkgroep “Historisch Erfgoed & Ruimte” te hernoemen naar ‘Werkgroep Erfgoed’.

In 2024 kwam de werkgroep eens in de twee maanden bijeen om afspraken te maken over de verschillende acties die werden uitgezet. De andere maand verzamelden we ons voor een schouw van een deel van Zaandam in de vorm van een wandeling. In 2024 deden we dat op de Westzijde (vanaf de Frans Halsstraat), de omgeving van de Dam, omgeving Klauwershoek, de Transvaalbuurt en de Burgemeestersbuurt. Daarbij inventariseerden we welke panden extra aandacht nodig hebben van de erfgoedverenigingen en naar welke panden we nader onderzoek willen doen. Bij een van de wandelingen zijn we per toeval op het spoor gekomen van een aantal dozen met oud filmmateriaal, dat door onze bemiddeling ter beschikking is gesteld van het gemeentearchief.

Simon heeft van elke wandeling een verslag gemaakt. Deze zijn te lezen op de website van Historisch Zaandam. Onze waarnemingen worden ook gedeeld met het Meldpunt Bedreigde Panden van Zaans Erfgoed. Namens de werkgroep nemen Jolanda en Paul aan dat overleg deel. Deelname aan het meldpunt stelt ons in de gelegenheid panden bij de gemeente voor te dragen voor een beschermde status. Sinds vorig jaar neemt Paul namens de vereniging ook deel aan het overleg dat Zaans Erfgoed elke twee maanden heeft met de afdeling Erfgoed van de gemeente en aan het halfjaarlijks overleg met de wethouder Erfgoed. Met de afdeling is een open gesprek geweest over de werkwijze van de afdeling en de wettelijke beperkingen waar men tegenaan loopt. We erkennen dat onze doelstellingen over het algemeen parallel lopen, maar helaas gaat erfgoed binnen de gemeente vaker dan gewenst ten onder in een bredere afweging.

We houden wekelijks in de gaten welke omgevingsvergunningen worden aangevraagd om zo nodig zienswijzen te kunnen indienen. Helaas zijn in 2024 de panden Vinkenstraat 76/78 gesloopt ondanks ons lopende bezwaarschrift. Het feit dat we nog na de sloop in de gelegenheid werden gesteld ons bezwaar toe te lichten hebben we publiekelijk aan de kaak gesteld (via de Orkaan) en onder de aandacht van de wethouder Erfgoed gebracht. Mediation naar aanleiding van ons bezwaarschrift tegen het verwijderen van het deurkalf van smederij de Drie Hamers heeft als gevolg gehad dat nu door Eelco Aartsen in opdracht van de ontwikkelaar een replica wordt vervaardigd, terwijl het origineel in het bezit komt van het Zaans Museum. We hebben overleg gevoerd met de gemeente en ontwikkelaar AM over het Hilko-plan. Ook houden we angstvallig de gebeurtenissen rond Rustenburg 49 in de gaten. Als gevolg van een door ons ingediende zienswijze is een cultuur-historische verkenning opgesteld die betrokken zal worden bij de planvorming rond dit pand. Nadat Giljam ons heeft vertegenwoordigd op een hoorzitting is het stil gebleven. De planvorming ligt inmiddels al een jaar stil.

De zienswijzen hebben mede tot doel de gemeente te dwingen om bij bouwplannen vooraf een fatsoenlijke historische effectrapportage op te stellen. Nu gebeurt dat te vaak achteraf of niet.

De werkgroep is ook actief als het gaat om de bouwplannen van de Albert Heijn panden aan de Westzijde 24 t/m 36 en de plannen rond de Houthavenkade, de toekomst van Westzijde 155/157 en Herengracht 24. De plannen voor herbouw van het Havenkantoor worden door ons in principe ondersteund. We vinden het daarbij van groot belang dat deze plannen worden beoordeeld in het kader van een visie op "Zaandam Centrum Centrum". Zo'n visie ontbreekt vooralsnog. De afdeling Erfgoed heeft Zaans Erfgoed en ons wel uitgenodigd initiatief te ontwikkelen op het tot stand komen van zo'n visie.

Naar aanleiding van de door de werkgroep opgestelde inventarisatie van houten panden in Zaandam zijn met de afdeling Erfgoed afspraken gemaakt over het samenstellen van een lijst met beeldbepalende panden. Ook zijn we betrokken bij het voorzien van gemeentelijke monumenten van een aanduiding "monument" via het plaatsen van schildjes. Tenslotte zijn we

betrokken bij gesprekken die met de gemeente worden gevoerd over maatregelen ter bescherming van de historische omgeving van de Held Jozua.

Werkgroep Bovenkruier

De Werkgroep Bovenkruier is een verlengstuk van het secretariaat en komt in principe éénmaal per week bijeen voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en heeft daarbij een inloopmogelijkheid voor leden en belangstellenden.

Tot haar belangrijkste taak behoort het beheer van de website van de vereniging, de beeldbanken, de sociale media en de aan de vereniging geschonken boeken, knipsels, foto's en objecten d.m.v. het registreren en invoeren in de beeldbanken. Fysieke exemplaren worden opgenomen in de bibliotheek, dubbele exemplaren worden door het organiseren van (mini)boekenmarkten ter publieke verkoop aangeboden.

De werkgroep bestaat uit de volgende leden:

<i>naam</i>	<i>functie / aandachtsgebied</i>	<i>benoemd</i>	<i>aftredend</i>
Hessel Kraaij	Voorzitter, beeldbanken	01-09-2019	
Gonda Kreeft	Lid, sociale media	01-09-2019	23-07-2024
Ruud Meijns	Lid, website, nieuwsbrief	01-09-2019	
Harry van Nek	Lid	01-09-2019	
Miranda de Boorder	Lid, bibliotheek beeldbank	31-10-2022	10-02-2025 †
Piet van der Pal	Lid	01-12-2022	08-01-2024
Karel Buhrs	Lid, foto beeldbank	13-03-2023	
Wiebe Visser	Lid, PR	24-06-2024	

In 2024 kwam deze werkgroep 42 x bijeen in De Bovenkruier op maandagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur.

Historisch Café

Eén van de activiteiten van de Werkgroep Bovenkruier was het organiseren van een Historisch Café. Op de laatste maandagmiddag van de maand wordt een themabijeenkomst gehouden met als doel de band met de leden van de vereniging te versterken en publiciteit voor de vereniging te genereren. In 2024 werden de volgende Historische Café's georganiseerd:

	Gemiddeld aantal bezoekers in 2023	30
29-01-2024 09	Presentatie Toon Nugter over het honderdjarig bestaan van JS COCOA (Het Zwarte Kalf).	55
26-02-2024 10	Presentatie Geschiedenis van de Spoorbuurt door Dik Vermeulen	100
25-03-2024 11	Presentatie Commissie Historie Zaanse Ziekenhuizen	80

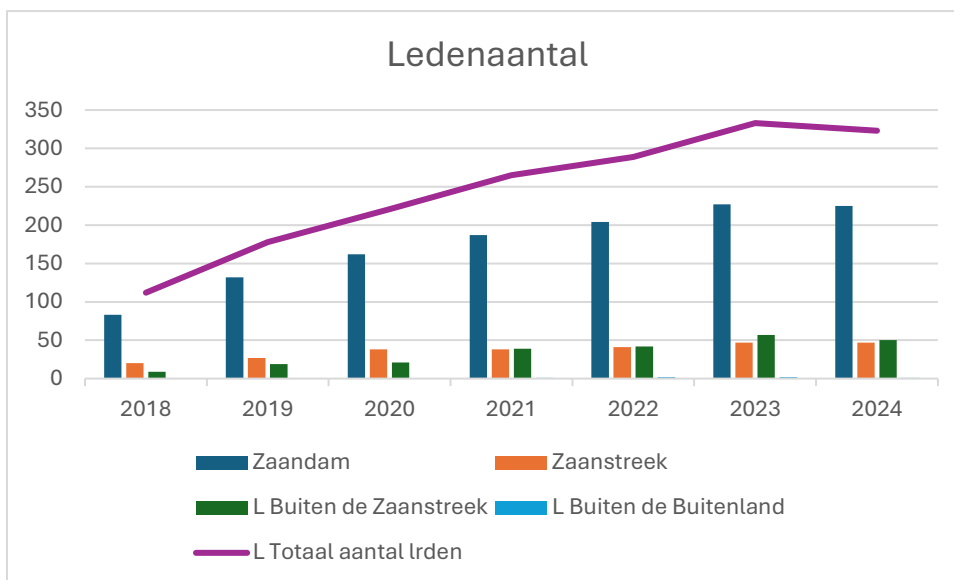
22-04-2024	12	Filmmiddag De Zaanstreek in oorlogstijd	80
29-07-2024	13	Mini Boekenmarkt bij afsluiting seizoen	40
30-09-2024	14	Sjors van Leeuwen over de Zaanse Molen	40
28-10-2024	15	Nico Moes over de bestrijding van de cacao branden in de Zaanstreek	65
25-11-2024	16	Piet Kleij over het archeologisch onderzoek dat uitgevoerd is tijdens het vergroten van de Wilhelminasluis in Zaandam	50
Gemiddeld aantal bezoekers in 2024			72

Ledenadministratie

De ledenadministratie van Historisch Zaandam maakt deel uit van het secretariaat.

Tot 2024 was er bij onze vereniging een gestage groei van het aantal leden. Helaas is daar dit jaar een einde aan gekomen. We begonnen het jaar 2024 met 333 leden maar bij de afsluiting op 31 december 2024 was dit aantal gedaald naar 323 leden.

Van deze leden zijn er 225 woonachtig in Zaandam, 47 woonachtig in de overige deelgemeenten van Zaanstad, 50 buiten de Zaanstreek en 1 lid in het buitenland (Denemarken).

Financiële administratie

Voor het financieel jaarverslag verwijzen wij naar het financieel verslag 2024.

Magazine Historisch Zaandam

De vereniging brengt tweemaal per jaar een 'Magazine Historisch Zaandam' uit. Ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan van de vereniging werd in 2023 een extra nummer uitgegeven, geheel gewijd aan 'een wandeling over De Dam, Zaandam 1940-1945'. Dit jubileumnummer was een groot succes. Bedraagt de normale oplage van het blad 500 exemplaren, voor dit blad moest er een tweede druk van 200 exemplaren gemaakt worden.

In 2024 verschenen twee nummers van dit Magazine.

MAGAZINE 11 | april 2024

Voorwoord Anneke Steemers | Pastorie Hoogendijk | Gedicht Lisa van Tongeren | Schilderskunst in Zaanse bedrijven | Drie doorbraken | De Hofwijk | Zaandammer Cargadoors | Oosterveld & Romeijn verffabriek | Archief AH | Huza Eltrofa
Oplage 500 exemplaren

MAGAZINE 12 | september 2024

Voorwoord Wiebe Visser | Tunnel in de Voorzaan | Juwelierscarillon, de klokken van Kaasschieter | Onbekend deel Westzijde | Gedicht Lisa van Tomgeren | Wi, Nieuwenhuijse | Zaandammer Poppe Huitema | Sloop van de Spoorbuurt | De Vijfhoek, de eerste hoogbouw van Zaandam.
Oplage 500 exemplaren

Nieuwsbrief

Naast het Magazine verschijnt er maandelijks een digitale Nieuwsbrief met actuele informatie van de vereniging, de rubriek 'Wie kent er nog Zaanse?', de Agenda van erfgoedactiviteiten in de Zaanstreek en een overzicht van de artikelen welke in de afgelopen maand op de website werden gepubliceerd.

De Nieuwsbrief verscheen 12 keer in 2024.

Website

De website werd functioneel beheerd door Hessel Kraaij en Ruud Meijns. De functie van technisch beheerder van de website is sinds medio oktober 2023 in handen van Ruud Waerts.

De website inclusief de beeldbanken wordt tot volle tevredenheid gehost bij Junda B.V.

De website www.historisch-zaandam.nl werd in 2024 totaal 193.019 keer bezocht, een stijging van 340 % ten opzichte van 2023, Totaal werden er 109 artikelen op de website gepubliceerd, waarvan het merendeel werd geschreven door Ruud Meijns.

	2020	2021	2022	2023	2024
Website bezoekers	32.481	30.934	42.644	56.892	193.019
Website pageviews	47.970	49.593	61.114	82.179	228.690
Gepubliceerde artikelen	92	94	71	99	109

ZCBS Beeldbanken

Op de website van Historisch Zaandam zijn een aantal beeldbanken geïntegreerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het Zijper Collectie Beheer Systeem (ZCBS). Dit programma wordt inmiddels door 167 musea en historische verenigingen gebruikt.

Wij hebben drie beeldbanken in gebruik genomen. Dat zijn de Beeldbank Foto's met nu ruim 9000 foto's, de Bibliotheek met 1256 boeken en objecten en de nog in ontwikkeling zijnde Documentenbank met 144 documenten, waaronder de digitale versie van ons Magazine.

Onderstaand de bezoekersaantallen van deze beeldbanken:

	2020	2021	2022	2023	2024
ZCBS VHZ Beeldbank Foto's			6.190	7.447	9420
ZCBS VHZ Beeldbank bezoekers		716	1.515	4.445	10.979
ZCBS VHZ Bekeken foto's		4.487	5.382	20.750	43.222
ZCBS VHZ Bibliotheek boeken			964	1070	1256
ZCBS VHZ Bibliotheek bezoekers	36	820	708	962	3196
ZCBS VHZ Documenten			15	108	144
ZCBS VHZ Documenten bezoekers			109	327	871

Facebook

De VHZ beheert twee facebook-accounts. De pagina <https://www.facebook.com/HistorischZaandam/> is een openbare facebook-groep met 1188 volgers.

De pagina <https://www.facebook.com/groups/451385569370762> is een besloten facebook-groep met 4700 leden. Deze besloten groep is op 27 januari 2021 van start gegaan.

Deze Facebookpagina's zijn opgezet en werden beheerd door Gonda Kreeft. Helaas heeft Gonda dit jaar haar beheerfunctie beëindigd. Feitelijk worden deze beide pagina's nu nog minimaal beheerd. We zijn nog op zoek naar een vrijwilliger die het leuk vindt om onze Sociale Media te beheren.

	2020	2021	2022	2023	2024
Facebook Openbare groep	714	920	977	1147	1188
Facebook Besloten groep		2.286	3.236	4591	4729

Twitter

Op twitter zijn wij aanwezig met het account <https://twitter.com/HistorieZaandam> met 340 volgers.

	2020	2021	2022	2023	2024
Twitter volgers	306	380	383	381	340
Twitter geplaatste tweets			856	866	?

Instagram

Op Instagram zijn wij te bereiken op <https://www.instagram.com/historischzaandam/> met 750 volgers.

	2020	2021	2022	2023	2024
Instagram volgers		784	777	770	750
Instagram berichten			115	115	115

Youtube

Sinds 2021 hebben we eigen Youtube-kanaal voor historische films over Zaandam. Dit kanaal https://www.youtube.com/channel/UCaqL15D_HK0VgNXFQW4kRlw heeft nu 65 abonnees en 31 video's. Posten op dit kanaal kan via @historischzaandam4167.

	2020	2021	2022	2023	2024
Youtube abonnees		36	50	62	70
Youtube weergaven			5.170	6699	7538

Activiteiten in 2024

Op zondagmiddag 2 juni hielden we in De Bovenkruier onze Algemene Ledenvergadering. Met een opkomst van 21 leden inclusief de bestuurs- en commissieleden viel de opkomst wat tegen, maar gezien de reacties vanuit de zaal mogen wij concluderen dat onze activiteiten hoog gewaardeerd worden. Na de pauze werd de film '50 Jaar Zaanstad' van vertoond.

Op 14 september was het weer Open Monumentendag. Traditioneel wordt dan naast de originele Westzijderol ook de nieuwe Westzijderol van Historisch Zaandam in de Doopsgezinde Vermaning uitgerold. Maar dit jaar waren we ook aanwezig in het pand van Bischoff met een tentoonstelling van foto's van de Gedempte Gracht in de jaren 50-60. Naar schatting zo'n 200 bezoekers kwamen een kijkje nemen en van bijna iedereen kregen we de vraag 'Waar is de lift?'

Op vrijdag 4 oktober waren we met een promotiestand aanwezig op de jaarlijkse seniorenmarkt in het buurtcentrum De Vuister in Koog aan de Zaan.

Op zondag 13 oktober was er een Ledenmiddag met presentatie Jur Kingma over Energietransitie in de 19e eeuw. Van wind naar stoom in de Zaanstreek. Een middag met helaas maar een matige belangstelling van zo'n 25 bezoekers. Door de gewijzigde aanvangstijd waren er om 14.00 uur zo'n 10 bezoekers aanwezig. Op tijd tijdstip kwam een vertegenwoordigster van de Rabobank ons verrassen met een cheque van € 389,04 als opbrengst van de Rabo ClubSupport actie. Dit bedrag zal worden besteed aan de organisatie van het maandelijks Historisch Café.

Op 21 oktober heeft Historisch Zaandam deelgenomen aan de traditionele Grote Zaanse Geschiedenis Quiz. Met ons team bestaande uit Harry van Nek, Karel Buhrs, Ursulien Bakkum, Wiebe Visser en Gerard van Leeuwen bereikte we de vierde plaats in de uitslagenlijst. Maar ook hier was echt en nep niet te onderscheiden. Want nog tijdens de 'afterparty' in het Zaantheater daalde we naar de vijfde plaats en na publicatie op internet bleken we uiteindelijk zesde te zijn

geworden. Maar het was weer een top-avond en volgend jaar, bij de tiende editie van deze GZGQ, zullen wij zeker weer present zijn.

In 2021 hadden we veel succes met de uitgifte van een Zaanse Kalender. Dit jaar probeerde we dit succes te herhalen met een Zaanse Kalender met afbeeldingen van pentekeningen en etsen van de Zaanse historie. Helaas was de uitgave geen succes.